

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1: Titlul proiectului de act normativ

Propunere legislativă pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul electoral

Secțiunea a 2-a: Motivul emiterii actului normativ

<p>1. Descrierea situației actuale</p>	<p>La nivelul legislației europene, articolul 39 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene prevede dreptul de a alege și de a fi ales în Parlamentul European, iar art. 3 din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană a drepturilor omului consacră dreptul la alegeri libere. La nivel național, articolele 36, alin. (1), 37 și 38 din Constituția României prevăd dreptul de vot, respectiv dreptul de a fi ales .</p> <p>În legislația în vigoare în materie electorală regăsim, în vedere asigurării relevanței listelor electorale, criteriul unui număr minim de semnături pe care partidele politice, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, alianțele politice, alianțele electorale și candidații independenți trebuie să le depună pentru validarea candidaturilor. Prin semnarea listelor, cetățenii își demonstrează susținerea pentru participarea la alegeri a unei anumite formațiuni politice sau pentru un anumit candidat.</p> <p>Astfel, potrivit legislației în vigoare, sunt necesare:</p> <ul style="list-style-type: none">- 200.000 de semnături pentru alegerea Președintelui României (Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României);- 200.000 de semnături pentru candidații pentru Parlamentul European (Legea nr. 33/2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European);- 1% din numărul total al alegătorilor înscrși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează pentru alegerile locale (Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali);- 0,5% din numărul total al alegătorilor înscrși în Registrul electoral cu adresa de domiciliu sau reședință în circumscripția respectivă, respectiv 0,5% din numărul total al alegătorilor înscrși în Registrul electoral la nivel național (Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente).
--	---

Pe lângă procentul prevăzut de aceste legi, Legea nr. 115/2015 și Legea nr. 208/2015 prevede și un prag minim de semnături, după cum urmează:

- **Pentru alegerile locale:** nu mai puțin de 100 în cazul comunelor, de 500 în cazul localităților urbane de rangul II și III și de 1.000 în cazul județelor, municipiului București, sectoarelor municipiului București și localităților urbane de rangul I;
- **Pentru alegerile parlamentare:** nu mai puțin de 1.000 de alegători pentru partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale și organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale și 500 de alegători pentru candidații independenți.

Deși criteriul străngerii de semnături este unul cât se poate de legitim pentru relevanța listelor electorale, numărul minim de semnături prevăzut de lege este deosebit de mare. În ciuda faptului că, în Codul bunelor practici în materie electorală, Comisia de la Veneția recomandă ca „Legea nu trebuie să impună colectarea semnăturilor a mai mult de un 1% de alegători din circumscripția respectivă”¹, optarea legiuitorului pentru pragul maxim de 1%, prag care nu poate reprezenta mai puțin de 100, 500, respectiv 1000 de semnături nu este oportună.

Cu privire la forța juridică a recomandărilor Comisiei de la Veneția, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 799 din 18 noiembrie 2015 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind votul prin corespondență, precum și modificarea și completarea Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente a statuat:

„Curtea, luând în discuție, în acest context, forța juridică a dispozițiilor Codului bunelor practici în materie electorală, elaborat de Comisia de la Veneția, invocat de autorii sesizării, a reținut că, „într-adevăr, acest act nu are un caracter obligatoriu, însă recomandările sale constituie coordonate ale unui scrutin democratic, în raport cu care statele - care se caracterizează ca aparținând acestui tip de regim - își pot manifesta opțiunea liberă în materie electorală, cu respectarea drepturilor fundamentale ale omului, în general, și a dreptului de a fi ales și de a alege, în special”².

¹ COMISIA EUROPEANĂ PENTRU DEMOCRAȚIE PRIN DREPT (COMISIA DE LA VENEȚIA)

Codul bunelor practici în materie electorală Linii directoare și raport explicativ CDL-AD(2002)023rev2-cor, pg. 6, 1.3., ii [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2002\)023rev2-cor-rom](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2002)023rev2-cor-rom)

² Decizia Curții Constituționale nr. 799 din 18 noiembrie 2015 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind votul prin corespondență, precum și modificarea și completarea Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, para. 86.

Potrivit unei analize a cifrelor de referință publicate de AEP pentru anul 2016, s-a constatat că: „în 2.867 din cele 3.228 de circumscripții numărul de semnături necesare depășește procentul de 1%, aplicându-se pragul absolut. În 1.342 de circumscripții, numărul de semnături depășește 5% din numărul de alegători. Pentru 226 de localități, se depășește pragul de 10%, iar în 26 de comune fiecare candidat are nevoie de sprijinul a mai mult de 20% din numărul de alegători.”³

În anul 2023, datele AEP arată că în municipiul Beiuș sunt 8967 de alegători⁴, numărul necesar de semnături pe care candidații independenți trebuie să le colecteze pentru funcția de primar fiind de minim 1000 [art. 50, alin. (2) din Legea nr. 115/2015]. Astfel, un candidat independent pentru municipiul Beiuș ar trebui să strângă un număr de semnături reprezentând 11,28% din numărul total de alegători, ceea ce depășește cu mult pragul de 1% recomandat de Comisia de la Veneția.

De asemenea, identificăm o situație de natură să afecteze drepturile fundamentale ale cetățenilor. Potrivit datelor AEP cu privire la Numărul total de alegători valabil la data de 30 aprilie 2023, în Bătrâna, județul Hunedoara sunt înscriși 87 cetățeni, făcând imposibilă aplicarea pragului de 100 de semnături necesare pentru alegerile locale.⁵

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), articolul 3 din Protocolul nr. 1 implică drepturi subiective: dreptul de a vota și de a candida la alegeri, lăsând spațiu pentru limitări implicite, cu condiția ca acele limitări să nu aducă atingere substanței drepturilor, privându-le astfel de eficiența lor (**Podkolzina v. Letonia**)⁶. În aceeași cauză, Curtea a subliniat că limitările trebuie să urmărească un scop legitim, iar mijloacele folosite să nu fie disproporționate. „[...] dreptul de a candida la alegeri, garantat de articolul 3 al Protocolului nr. 1 și inerent conceptului de sistem cu adevărat democratic, ar fi doar iluzoriu dacă persoana în cauză ar putea oricând să fie lipsită în mod arbitrar de el.”⁷

De asemenea, în cauza **Partidul Laburist din Georgia v. Georgia**⁸, Curtea a precizat că, în vederea aplicării articolului 3 din Protocolul nr. 1, orice lege electorală trebuie să fie evaluată în lumina evoluției politice a țării.

Cu privire la numărul mare de semnături, „Curtea recunoaște că obligația de a fi strâns un număr mare de semnături pentru a putea depune o candidatură poate priva

³ Ovidiu Voicu (2016), Constituția și numărul semnăturilor de susținere pentru candidați, Centrul pentru Inovare Publică <https://www.inovarepublica.ro/constitutionalitate-numar-semnături-alegeri/>

⁴ Autoritatea Electorală Permanentă, Anexa nr. 2, Numărul total de alegători valabil la data de 30 aprilie 2023, aferent fiecărei localități <https://www.roaep.ro/prezentare/wp-content/uploads/2023/05/Anexa-nr.2-30.04.2023.pdf>

⁵ Ibid.

⁶ *Podkolzina c. Lettonie* (2002) 46726/99 <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-64977> para. 33

⁷ Ibid, para. 35

⁸ *Parti Travailleuse Georgien c. Georgie* (2008) 9103/04 <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-87447> para. 89

	<p>candidații independenți de posibilitatea de a reprezenta o parte a electoratului.” (Mihaela Mihai Neagu v. România)⁹</p> <p>In lumina jurisprudenței CEDO, legislația României cu privire la numărul de semnături necesare afectează dreptul de a candida la alegeri.</p>
<p>2. Schimbări preconizate</p>	<p>Prezenta propunere legislativă are drept scop:</p> <p>1. Scăderea numărului de semnături necesare:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● de la 200.000 la 50.000 pentru candidaturile la alegerile prezidențiale; ● de la 200.000 la 50.000 pentru partidele politice, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, alianțele politice sau alianțele electorale, respectiv 25.000 pentru candidații independenți la Parlamentul European; ● De la 1% la 0,1% din numărul total al alegătorilor înscriși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 50 (de la 100) în cazul comunelor, de 250 (de la 500) în cazul localităților urbane de rangul II și III pentru fiecare candidat la funcția de primar și de președinte al consiliului județean și listă de candidați pentru consiliul local și pentru consiliul județean, în cazul partidelor politice, alianțelor politice, alianțelor electorale și organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale și candidaților independenți; ● De la 0,5 la 0,1 pentru partidele politice, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, alianțele politice sau alianțele electorale pentru alegerile parlamentare. <p>2. Facilitarea strângerii și transmiterii de semnături, prin oferirea posibilității de a efectua aceste demersuri online, în conformitate cu o metodologie elaborată de AEP cu privire la depunerea dosarelor de candidatură și a listelor de susținători, replicând modelul implementat în contextul alegerilor din 2020, prin Legea nr. 84 din 17 iunie 2020 privind prelungirea mandatelor autorităților administrației publice locale și pentru modificarea art. 151 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ :</p> <p><i>„Art. 5 - La alegerile pentru autoritățile administrației publice locale din anul 2020, partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale și candidații independenți vor putea opta să întocmească și să depună electronic, în condițiile legii, dosare de candidatură, cu aplicarea corespunzătoare a prevederilor art. 47 și art. 49-51 din Legea nr. 115/2015, cu modificările și completările ulterioare. Listele de susținători vor putea fi semnate și depuse și electronic, în condițiile legii.”</i></p>

⁹ *Mihaela Mihai Neagu c. Roumanie* (2014) 66345/09 <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-141983> para.36

3. Prevederea modelului listei susținătorilor și cel al declarației pe propria răspundere sunt stabilite prin anexă la legile vizate, cu scopul unificării procedurii, în condițiile în care, spre exemplu, în Legea nr. 33/2007, modelul listei susținătorilor și cel al declarației pe propria răspundere sunt stabilite prin hotărâre a Guvernului [art. 18, alin. (2)]

4. Prevederea posibilității de a susține unul sau mai multe partide politice, alianțe politice, alianțe electorale, organizații ale cetățenilor aparținând minorităților naționale sau candidați independenți pentru toate seturile de alegeri.

3. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 3-a: Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

- mii lei -

Anul curent	Următorii 4 ani			
2023	2024	2025	2026	2027
0	0	0	0	0

Inițiativa nu implică un impact bugetar suplimentar

Inițiator:

LUPU Andrei-Răzvan
Deputat neafiliat

